

Komentaras

2016 06 07

Nors JAV darbo rinka sulėtėjo, galimybė palūkanoms kilti išlieka

JAV darbo rinkoje per gegužę buvo sukurta vos 38 tūkst. naujų darbo vietų. Toks augimas yra lėčiausias per praėjusius 5 metus ir keturgubai mažesnis, nei tikėtasi. Lėtesnė darbo rinka ir tokios tarptautinės rizikos, kaip „Brexite“ scenarijus, gali pakelti koją JAV Federalinio Rezervo siekiams pakelti palūkanų normas. Fed pinigų politikos sprendimai labiausiai priklausys nuo to, kokios fundamentalios priežastys nulėmė dabartinį darbo rinkos sulėtėjimą.

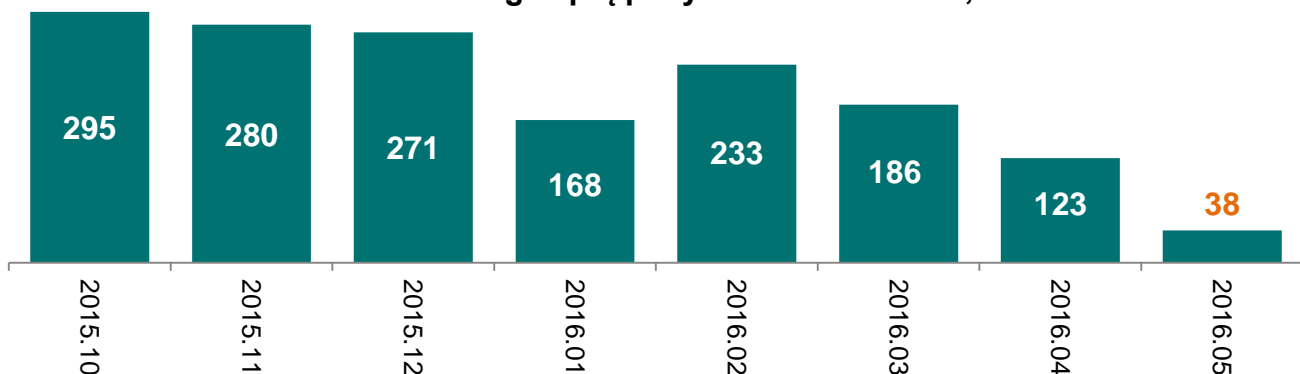
Itin prastas darbo vietų augimas gali likti viso labo statistine išimtimi. Gegužę JAV vyko „Verizon“ telekomunikacijos gigantės darbuotojų streikas, laikinai iš statistinės rodiklio imties pašalinęs maždaug 35 tūkst. darbų. Deja, net ir atmetus šį faktorių, JAV darbo vietų augimas buvo ženkliai mažesnis už vidurkį. Vis dėlto, šis rodiklis itin dažnai svyruoja, todėl prastas praeito mėnesio augimas nebūtinai užtikrina, jog birželį JAV ekonomikoje darbo vietų bus sukurta taip pat mažai. Tokiu atveju, rinkų pesimizmas gan greitai užsimirštų, o investuotojai nebijotų, kad aukštesnės palūkanos sužlugdys JAV ekonomikos atsigaivimą ir Fed galėtų netrukdomas kelti palūkanų normas.

JAV ekonomikai artėjant prie natūralaus nedarbo lygio, darbo vietų augimas turi sulėtėti. Nors mažiau žmonių susirado naujus darbus, JAV nedarbo lygis nukrito iki 4,7 proc. Priešingomis kryptimis judantys rodikliai gali reikšti, jog JAV ekonomika pasiekė pilną darbingumo lygį – beveik visi žmonės, norintys ir galintys dirbti, jau yra užimti. Gyventojų, ieškančių darbo, lieka vis mažiau, todėl ir darbo vietų augimas lėtėja. Mažėjant bedarbių skaičiui, įmonės pradeda konkuruoti dėl darbo jėgos, todėl atlyginimai turėtų kilti vis sparčiau. Iš tiesų, gegužę per metus JAV atlyginimai paaugo 2,5 proc. – sparčiau nei vidutiniškai. Įsitempianti darbo rinka ir kylantys atlyginimai sudaro sąlygas kilti infliacijai. Šiuo atveju, šalies ekonomika artėja prie maksimalaus pajėgumo, o algalapių augimo lėtėjimas yra „sveikas“. Todėl JAV Fed turėtų greičiau pakelti palūkanų normas, taip neleidžiant įsisiautėti infliacijai, o ekonomikai perkaisti.

Iš kitos pusės, sulėtėjusi JAV darbo rinka gali rodyti įmonių pesimizmą ir išaugusį neuztikrintumą. JAV verslininkai, nujausdami, jog ateities perspektyvos po truputį prastėja, o ekonomika neauga taip greitai, kaip norėtųsi, samdo mažiau darbuotojų. Pastaruoju metu suprastėję pramoninių įmonių vadovų apklausų rodikliai verčia manyti, kad toks scenarijus tikėtinas. Taip pat JAV verslai gali nujausti artėjančių rinkimų ir „Brexite“ scenarijaus rizikas. Mažėjant užtikrintumui dėl ateities, investicijos į naujus verslo projektus, o kartu ir samdomų darbuotojų poreikis gali kristi. Šis scenarijus yra prasčiausias JAV ekonomikos raidai. Todėl tokiu atveju Fed turėtų neskubėti kelti palūkanų normų. Jei JAV darbo rinka iš tiesų lėtėja dėl įmonių pesimizmo, šiais metais galimai sulauksime tik vieno palūkanų kilstelėjimo iš Fed.

Euro zonai, o kartu ir Lietuvai, JAV monetarinė politika daro įtaką per dolerio kursą. Jeigu Fed kelia palūkanų normas greičiau, kyla ir doleris euro atžvilgiu – taip Lietuvos ir euro zonos valstybių eksportas tampa labiau konkurencingas tarptautinėse rinkose, bet tampa brangu importuoti doleriais prekiaujamas žaliavas, pavyzdžiui naftą. Jei Fed vadovai kels palūkanų normas lėčiau, dominuos atvirkščias efektas – sunkiau eksportuosime, bet pigiau pirsime kitų šalių produkciją. Todėl šiais metais atsigaunančiam Lietuvos eksportui ir vartotojams yra itin svarbu, kokį požiūrį į darbo rinką pasirinks JAV centrinis bankas.

JAV mėnesinis algalapių pokytis be žemės ūkio, tūkst.

Šaltinis: JAV Darbo rinkos statistikos biuras

Povilas Stankevičius

Analitikas

Ekonominių tyrimų departamentas | DNB Rinkų tarnyba

Tel. +370 698 52027